

15. aastakülg.

1916. aasta number 12 top.

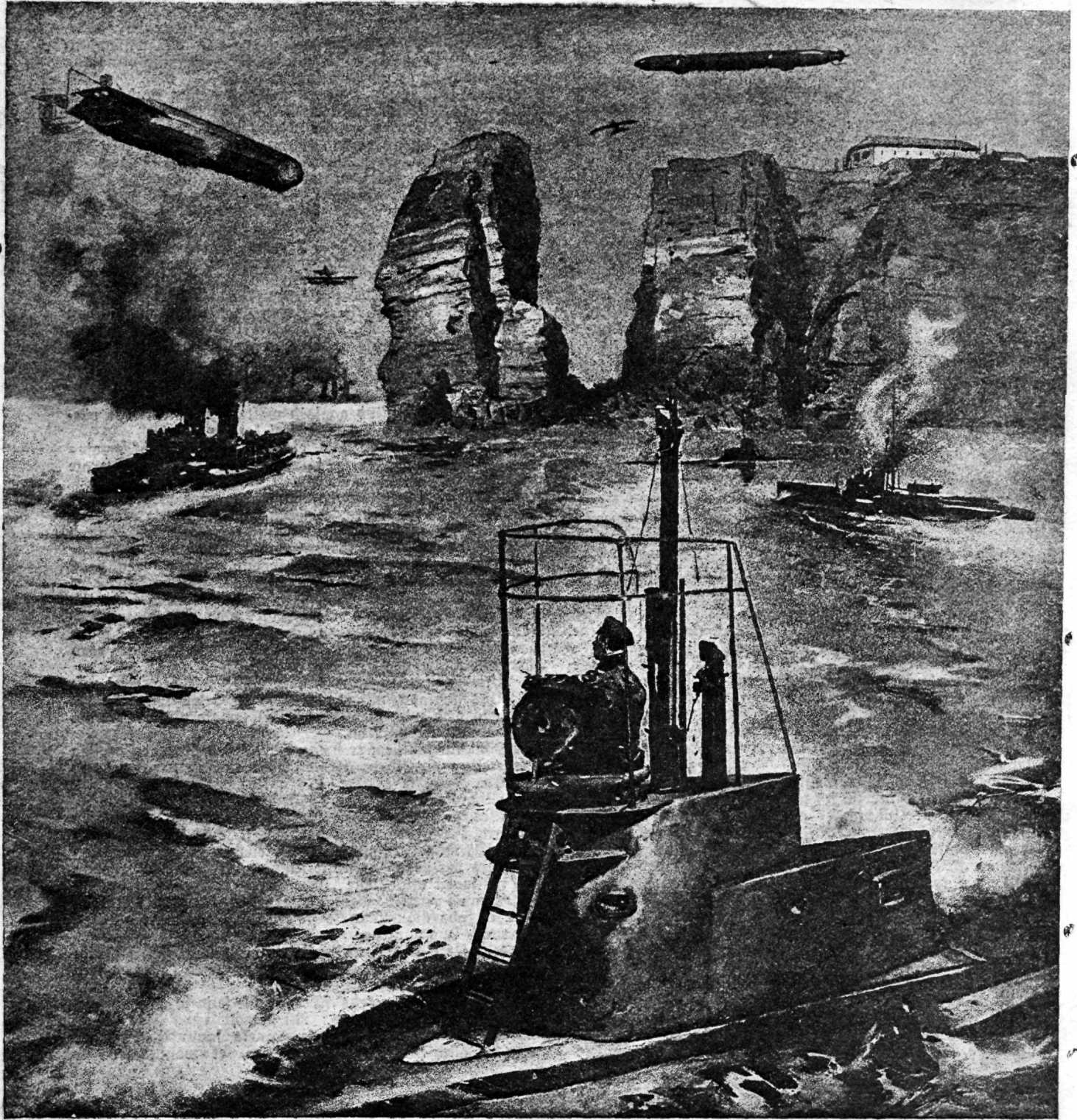

Meie Mats

Nr. 78.

Laupäeval, 13. (26.) veebruaril 1916.

Nr. 78

Saksa zeppelinid, lennumasinaid ja veelaufsed paadid erapooletult kaubalaenu varitsemas.

1. Johannes Mühlbach, Tallinnast. 2. Jaan Saar, Narvast. 3. Johannes Zuru, Ratwrest. Sõja algusest saadik sõjaväljal.

Dige pärija.

Charles Edward Price roman.

(Järg 4.)

Ruues peatükk.

Nädal oli sellest sündmusrikkast päevast mööda läinud, kui mr. Tremont needfamad istud, kes see kord selle tähelepanemiseväärt loo tunnistajad olnud, oma kabinetis oma iluimber kogus. Käia oma toolileeni peale pannes, seisis ta ja lasti oma pilgud ühe pealt teise peale rännata. Peal selle kui ta mitu korda kõhatanud oli, algas ta:

„Ma kutsusin teid sellepärast oma juurde, et mul teile tähtis teadaandmine on teha. Powell on selle nooremehe paberid siin — ta tähendas käega sealwiibiwa Robert Jonesi peale — täpipealt läbi uurida lastnud ja nad õiged leidnud olewat. Ta on sellega tõendanud, et ta kellegi Robert Jonesi poeg on, kelle naine Robert Tremonti tütar Wingatist Mary Tremont oli.

Abieluse astujate raamatust on nüüd näha, et omal ajal Ida-Londonis kahelksa päewa sees kaks laulatust oli ja kumbagil ühtikul juhtumisel oli peigmehe nimeks Robert Jones ja pruudi nimeks Mary Tremont. Mõlemad mehed olid oma elukutse poolest tallipoisid. Nasta hiljem ristiti sealsamas kirikus kaks last, kaks poisit, kes mõlemad Robert Jonesi nime kandsid. Warrude wahet oli kimmne päewa.“

Kõigide koosolejade nägudelt paistis piirita imestus, wäljaarwatud uus Robert Jones, kes täielikult üksidiline oli.

„Kuna mr. Powellil wõimalik ei olnud seda mõistatust selgitada, pallas ta salapolitseiniku, kes nüüd järgmist wälja uuris: Minu isal Robert Tremontil oli sellefama nimeline onupoeg. See mees oli leseks jäänud ja siis teise naise wõtnud. Esimesest abielust temale lapsi ei olnud, teine naine aga tinkis temale tütre, kellele ta ema järele Mary nimeks pandi, just nii nagu see minu de ristimiselgi sündis. Mõlemad tütarlapsed, kes ligikaudu ühewanused olid, läksid Londonisse

toatüdrukutena teenima ja said seal mõlemad ühel aastal mehele. Kummagi mehed olid tallipoisid, ainult selle wahega, et üks nendest manehis, teine herraste juures teenis. Igatahes ei olnud wõimalik kindlats teha, kumb nendest mõlemist Jonesist manehis teeninud oli.

Asjalugu on nüüd järgmine: minu õde Mary Tremont sai ühele tallipoisile nimega Robert Jones, ja tal oli poeg, kellele niisama Robert nimeks pandi.

Minu kaugemalt sugulane Mary Tremont, minu isa onupoja Robert Tremonti tütar, sai ka niisama kellegile Robert Jonesi nimelisele tallipoisile mehele, ja nende abielust wõrus poeg, kellele tema isa järele Robert nimeks wandi.

Salapolitseinikul oli täielikult wõimata teada saada, kumb nendest kahest Maryst minu õde oli. Ma wiibin üli-rastes seisuterras, sest et mul nüüd selle üle otustada tuleb, kumb minu pärijaks saama peab.“

„Aga mis jaoks murrad ja omal asjata pead, onu?“ hüüdis Bob wanaherrale wahela. „Kui üks meist minema peab, siis tahan ma seda wabatahtlikult teha ja sellele mehele waba tegewusewälja jätta, kes nii erakorraliselt üht nagu sinuga on, wõi, kui ma ma sinule weel üht ettepanekut teha tohin, saada meid mõlemaid minema ja määra Alice oma ainjaks pärijaks.“

Kuid Tremont raputas ainult pead finna juurde. „Ei, Bob, see ei läheks minu plaanidega kokku, mina tahan kõigepealt selgust saada. Kord peab ometi päewawalgele tulema, kumb teist mõlemist minu depoeg on. Seniks soowin ma, et teie mõlemad siin minu juures elaksite. Selgub siis, kumb see tõsine pärija on, selle wõtan oma pojaks, teine peab, enesestki mõista, minema, aga ma annan temale sedawõrd kapitali kaasa, et tal hõlbus oleks oma jalal seis-waks saada. Enesestki mõista ei soowi ma, et emblumb teiest mäekewandudes ja kiroimurru tegemist teeks. Eftotja olete minu külalised ja see waba aeg olgu teile nagu puhkuseks.“

„Kui see aga nüüd aastaid wältab, enne kui tõde päewawalgele tuleb?“ ütles Bob weel kord wahela.

„Kui kauaks see ei went, ole selle peale kindel,“ wastas Tremont kindlalt. „See salapolitseinik on waga terase peaga ja jõuab sellele mõistatusele warstigi jäljile.“

„Seda parem,“ lasti ennast nüüd teine Robert Jones kuulda. „Siis näete ära, et mina see dige pärija olen.“

Tremont lasti oma pilgu paljuittlewa ilma Roberti pealt Bobi peale käia, siis ütles ta: „Tana kindel on, et te mõlemad minu sugulased olete, soowin ma, et te niihästi üks kui teine mind „onuks“ nimetaksite; et teie wahel wahet teha, nimetan ma sind „Bob“, hiljemalt tulnut aga Robert. Sina wõid tänasest peale mulle sina ütelda,“ lisas ta, Roberti poole pöördes, juurde, „ja ma soowin, et seda teised perekonna liikmed niisama teewad; perekonna ühtlusest peab wahemalt wäljaspoolt ülewal hoidma.“

Alice kriipsutas huuli; tal ei olnud just hea meel uue Robertiga sinatada, niisama ka Richard Gilslandil, kes raske südamega omale tunnistama pidi, et temale nüüd weel üks uus wõistleja tekkinud on. —

Wõni tund hiljem trehwas Alice kajas Robert Jonesiga kokku, kelle reisipakid parajaste wõbrastemajast päralt olid jõudnud.

„Mina kolin, o. uttiltar,“ tähendas ta naljatades.

Alice läi pea kullasse. „Seda ma näen,“ wastas ta nipsakalt, „ja ülepea keelan ma ennast onutlitreks nimetama. Nii kaugelt sugulased ei ole enam niihästi kui sugulasedki, ja ma pean awalitult tunnistama, et mul raskets jääb isa soowi täita, teile „sina“ ütelda.“

„Minule mitte,“ wastas noormees tergelt. „Mul on kahju, et juba algusest peale sinu pahameele oma peale olen tõmbanud, ilus onutiitar.“

Rahjusaaja sealsuurres oled ju ainult sina, sest niipalju kui ma tean, on sinu isa määranud, et tema depoeg sind koftma peab.“

Majesteetlikult pööras Alice temale selja ja astus trepist ülesse, põlastusest warisedes. Nii siis oli tema isa mehele panemise plaan juba linnas jutuwaineks saanud! Sest see mees, kes alles praegu perekonda tuli, ei wõinud seda ju

weel mujalt kuskilt kuulda saada, kui ainult wõraste-majast.

Kui ta ülemisele korrale jõudnud oli, heitis ta weel ühe pilgu tagasi. Bob oli praegu tulnud ja kõneles selle teisega. Nii oli tal wõimalus neid mõlemaid mehi wõrrelda. Kui palju wäärilisem oli Bob oma awaliku ja ausa näoga, lahke olemisega ja wabade, paendumate liigutustega, kuna see teine Robert Australia päikesest mustaks põlenud näojoontega, torikawate, mustade filmadega ja lühikse, liiga laialise koguga otse eemaletõukawat tema peale mõjus.

Raste südamega läks ta oma kambrisse.

Bob ja Robert olid ainult mõned üksikud sõnad wahanud. Peale selle kui Roberti patid tema tuppa olid pandud, läks ta wälja rohueda ja luitas seal tallide poole. Hädaohliku wälimusega, peaaegu wafilasuurune weteroer kargas tema peale ja oleks ta tingimata maha rebunud, kui mitte Roger, wanaherra elupõline kutsar, teda di-gel ajal tagasi hülidnud poleks.

"Arge laske neid tigeid koeri ometi wabalt ümber jooksta!" kätatas Robert, kes ennast juba tulewase herrana tundma näis, kutsari peale.

"Ta ei ole harilikult sugugi tige, mister," wastas see wanamees üksluiselt, "ja mister Bobiga on ta isearanis sõbralik, nagu ka kõik teised koerad mr. Tremonti depoege hästi salliwad."

"Ta astus lähemale ja silmitses Robertit pealaest jalatallani. "Ah, wõi teie olete siis see teine depoeeg?" ütles ta, ja palju pilget oli selles wiisil, kuidas ta need sõnad wälja ütles.

"Mina olen Robert Jones, ja et ma see õige pärija olen, selgub kõige lähema aja sees," seletas Robert, riuda ette ajades. "Ei wõi teie nii siis muidugi tahju teha, kui juba nüüd minuga heale jalale asute, teie — mees. Mis-ugufes tallis on Metsshaldjas?"

"Seal taga," wastas Roger, käega ühe talli poole näidates.

Mitte kaua peale seda lätkati talliukked lahti, ja Robert ilmus, Metsshaldjat, kellel sadul selgas, ratsuitpidi tuues; ofawusega, mis funktsionitule au oleks teinud, kargas ta hobuse selga ja ratutas umbnelja herrastemajast mööda, Alice tohutumiseks, kes just ukse peal seisis, ja wanaherra ehmatuseks, kes oma kabinetist alnast temale järele waatas. "Mm, kuigi ta meeldiw ei ole, on tal ometi julgust ja ettewõtmise waimu," ütles ta.

Ka wana kutsar waatas temale järele. Wana hobuse-mehe kortsunud näol peegelnestid mitmekesised tundmused.

"Robert Jones!" ütles ta endamisi, talliukse kinni panes. "Mina annaksin temale hoopis teise nime. Just niisama nagu sellel on tal ka pahema käe nimetisõrm kõwer, ja just nagu see, on ka tema üljulge ratsutaja; nagu isa, nõnda poeg. Noh, küll aeg õpetab."

Seitsmes peatükk.

Alice ei olnud just roosilises tujus. Isa oli teda natuke aja eest raamatukogu-tuppa kutsunud ja tale mõista andnud, et ta ei kumbagi nooremehega mingil juhtumisel lähemasse läbikäimisesse ei toht astuda, enne kui selgunud on, kumb nendest mõlemist see õige on.

Kui weel Alice oma tulipea wiisil isale otse wälja seletas, et ta seda hiljemalt tulnud meest petifels peab, oli wanaherra wäga pahaseks saanud ja teda läredate sõnadega noominud. Erotslikult tultasse heidetud peaga ja wihapi-saratega filmades tormas ta aeda. Seal juhtus ta Bobiga kokku, kes aednikul roostilwikute kinnitamisel abiks oli. Kohe oli ta pahameel kadunud.

"Kas nii wirt, Bob?" tegi ta temaga juttu.

"Peab midagi tegema, muidu tapab see igawus ära."

"Tule, lähme pisut jalutama, küll ta ise oma roosidega hakkama saab." Sealjuures wõttis ta ilma pikema jututa Bobi käe alt kinni ja tõmbas ta kaasa.

"Mis ma pean nägema, Alice, sina ja punajeks nutetud filmad!" ütles Bob, neiu armsasse näosse waadates.

Alice hoidis kätt filmade ees.

"Peab sina, paha inimene, seda kohe ka nägema?" torises ta. "Aga sinule wõin ma ju jutustada. Isa pidas

Italia ratsawäelane.

mulle pika epistli, kuidas ma teie mõlemi wastu ennast ülewal pidama pean, ja kui ma seda teist petifels nimetasin, walas ta oma wihakarika minu pea üle. Ah, Bob, ma soowitsin ainult, ja wõitsid tõendada, et ja see õige pärija oled. Kas sul ei ole siis mingisuguseid paberisi, millest selguks, et minu ema isa õde oli?"

"Sina isa pani minule samasuguse küsimuse ette, ja ma ütlesin temale sedasama, mis nüüd sinule jutustada tahan: oma isa päranduse seast leidsin wäike pikerguse kasti; selle wõti oli isa urikitel külles. Ma awasin kastise ja leidsin seal hulga armastusekirjast, mis isa emale kirjutatud. Kui nende siju pealiskaudsel waatamisel mulle selge oli, ei luge-nud ma enam edasi, sest et see mulle nagu minu õndsa ema pühamate tundmuste riwetamisena tundus. Ma keerasin kastise jälle lukku ja hoidsin teda nagu püha mälestust alal.

Seal juhtus, et minu perenaine, kelle juures ma juba kauemat aega elasin, teise korterisse kolis. Mina wiibisin sel ajal just Schweitsis kosutufereisul. Kui ma tagasi tulin, leidsin ma muidugi oma asjad uuest korterist eest, ainult wäike kastike oli kaduma läinud ja ei tulnud kõigest otsimi-sest hoolimata enam wälja. Perenaine kinnitas igatahes kaljukindlalt, et ta kastikest weel uudes korteris näinud, aga minule jäi ta lõpulikult kadunuks.

"Ah, kui kahju!" hüüdis Alice otskohese kahetsemisega. "Kui meil need kirjad oleksid, oleks see arusaamatus korra-pealt selgitatud."

Bob kehitas õlast. "Sa wõid nüüd uskuda wõi ei, aga minul on hirmus ükskõik, kas ma onu pärijaks saan wõi mitte. Minu ainuke mure on üksnes, et ma selle eesmärgi kätte saaksin, mis mul õdd kui päewad ees hõljub, sellest jaadit kus sind nägin." Ta wõttis neiu mõlemist käest kinni ja waatas temal filmadesse.

"Mul ei ole küll wiist waja sulle enam seletada, Alice, mis ma sellega mõtlen."

"Ah, kahelaki," kõlas selsamal filmapilgul kellegi hääl nende selja taga.

Nagu wälk keeras Bob ringi, kuid ainult, et pillkawalt hirtwita Roberti näosse waadata. Alice põgenes kui peletatud hirtw koju poole.

"Mul on wäga kahju, et teid segasin, aga nii kui sõjas on ta armastuses kõik kawalused lubatud."

"See tahab rohkem küll lihtne salakuulamine olla", andis Bob tumeda näoga wastu. "Sihulise ülespidamisega ei tee sa oma seisusele küll sugugi paremaks."

Esimene isamaa sõda

Napoleon Kremliis. (Wereshtshagini maali järele.)

„Minu seisukord on just niisama hea kui sinul“, wastas Robert hammustawalt, „sest minul on niisama kindlad tõendused, nagu sinagi enesel ütled olewat“.

Bob ei pidanud oma wõistlejat enam pikema wastuse wääriliseks, waid sammus tuppja, et Alice üles otsida, ei leidnud teda aga, sest neiu ise istus oma toas, kuhu ennast luku taha pannud oli, õhetawa näoga ja õndsalt hiilgawate silmadega. Ta teadis nüüd, kudas lugu oli, et Bob teda seljama mõddul armastas, nagu ta teda.

Ohuts olid Haltoni mõisa elanikud Gillslandi juurde õhtusõigile kutsutud. Sõõmaeg läks kaunis ühetooniliselt, ja kui meesterahwad mängutuppja lätsid, jäi Alice Richardi wanaemaga juttu ajama, kes wäga arastusewääriline wana naisterahwas oli, ainult selle wäilse weaga, et kangeste ebausklik oli.

Jutt kaldus wana Tremonti mõlemi õepoja peale, ja siinjuures awaldas wanaema teda imestamapanewat teoasja, et ta Alice isa õde naisestpeast näinud. Wanaema sõitnud lord ponidega Haltoni mõisa ja tema kutsar pidanud karmapealt ühe noore naise, kellel wäike poeglaps süles, alla ajama, ja pärast siis selgunud, et see Mary Tremont olnud. Ta tulnud salaja Wingatist, et ometi oma wenna mõisa lord selle äraolekul näha, edasi seletanud ta wanale naisterahwale, et ta ja tema mees niipalju kottu hoida juba jõudnud, et wäilse maatilki suudawad osta, kas nad aga Inglismaale asuwad wõi Australiasse wälja rändawad, ei teadwat ta weel. Alice oli siigawaste pettunud, et wanaema sellest midagi ei teadnud, muidu oleks see mõistatus ühe hoobiga seletatud olnud. Tema küsimiste peale seletas wanaema igatahes weel, et poisil walged juuksed olnud ja ilus nägu, aga see ei tähendanud ta kuigi palju, sest et laste juuksed enamaste ootamata lombel mustenewad, kui nad wanemaks saawad.

Ülepea oli Alice niisama tark nagu ennegi, ta pidi tulewiku hoolets otsustada jätma, kas see mees, keda ta armastas, õige pärija oli.

Rahelias peatükk.

Oli laupäewa õhtupoolik. Wäitfies linnafeses walitfies elaw liikumine, sest oli paigapäew, ja sabandetena tuli mäekawajaid ja kiwimurru mehi siia oma asju talitama, seda ja teist õstma, wõi lihtsalt jälle joogikohtadesse, kus lained tõrgelt käisid. „Kuld-õwi“ suurde saali olid elanikkude kõrgema kibi esitajad kogunud; need olid enamaste ülewaatajad ja meistrid. Nad istusid piltade tumedaks wärwitud laudade taga, jõid portecit ja suitsetasid oma lühikfjed piipusi.

Jutt keerles enesest mõistetawalt Haltoni mõisa kõmuloo ümber. Rahe õepoja päraltõudmise üle a aldati kõigemitefifsemaid arwamisi, kuid lõpuks jõui ühemeeselt otsusele, et ainult juhtumise selgitada wõib, kumb nendest õige pärija on. Seal läts üks lahti, ja wana Roger, Haltoni mõisa lugupeetud kutsar, astus sisse.

„Teid ju emalt-tauget kuulda, poisid“, ütles ta naerdes. „Mis siis täna eestawas? Kas jälle lord Saffa laewastiku tungimine Inglise wetesse. Arge endid ometi narriks tehke —“

„Ei, ei, Roger“, hüüdis üks noor meister temale wahela, „meie räätsime praegu wanaherra õepoegadest, ja et ta kudagi ütelda et tea, kumb nendest nüüd see õige pärija on“.

Wana tallmeister notutas tõestades: „Päris hull lugul Mister Bob arwab ise, et see selgitamata mõistatus olewat“.

„Ja mis ütleb see teine sinna juurde?“ küsis teegi musta habemega ülewaataja.

Wanamees kehitas õlasi.

„Tema ei ütle midagi. Ta waikib, wahib sulle oma mustade, torlawate silmadega õisa, õtseki tahaks find ära neelata, ja jaadab peaaegu terve päewa Metsshaldjaga ratsutades mööda, teate ju, selle metsiku hobusega, selle läbi wäene mr. Robert surma sai. Ratsutagu peale — aga esimesena eesmärgile ei jõua ta iftagi“.

„Kumbat nendest peab ja õigeks pärijaks?“

Kutsar tõmbas esmalt tubli sõõmu oma kannust ja kuwatatas suud käeslajaga hoolitalt, enne kui wastas.

„Wõib ju olla, et ma erapoolit olen, aga kui ma sin raha peale kihla wedama peatsin, weatsin küll täie mehe poolt“.

„Sellega mõtled muidugi mister Bobi?“ ütles wõõras temaja peremees, kes praegu laua juurde oli astunud. „Kamina weatsin tema poolt, Roger, ta on igas asjas mis Alice õnds wenna sarnane ja täis aumees, kuna see teine —“

„Sealt ta lähebt“, hüüdis üks laua ääres istujatest, käega afna poole näidates.

Õdigi filmad pöördusid fannapoolle. Mees oli õieti näinud. See oli Robert Jones, kes unustat mööda õbasi sammus ja nüüd wäilfesse põikuuliffasse pööras, kust tee linnafesest wälja wiis.

„Nii umbes wõis meie wanaherra noores eas wälja näha“, tähendas noor meister.

„Seda küll“, o i wana Roger päri, „aga, kui teda lähemalt filmitfjeda, siis on lohe näha, et ta filmab wõltsid on, ja ta ei suuda ilalgi sulle õtsekohe filma waadata“.

„Tahame ainult loota, et mitte tema lord meie peremehets ei saa“, heitis teine wahela. „Tal on karmjoon suu ümber, ja meil tuletifd halwad ajad, sest niisugused inimesed nülliwad oma töölistel kas naha seljast.“

„Wawalt on uskuda, et lugu lord nõnda lähets“, ütles Roger, palfe suitsupilwi wälja puhudes. „Kuigi ka tema nimi Robert Jones on, ei ufu ma, et tema õde wanaherra õde oli“.

Sellega jõi ta oma õlle wälja, raputas nendel, kellega ta laua ääres istunud, kätt ja sammus ukse poole.

„Ja, ja, ta on wäga meie herca sarnane“, imifes ta endamisi, „aga seestpoolt, oma siidame poolest, on ta ühe teise sarnane, keda ma liitaks hästi tunnen. See on kawaalt seatud ettewõte, aga külap ifka mõne abinõu leiab, et seda päewawalgele tuua“.

(Järgneb.)

Salastajad õed Jaapani laifaretis.

Rangelane külast.

„Ch . . . a . . . m . . . p . . . i . . . on. Champion.
M . . . a . . . a . . . i . . . I . . .“

Suure häboga loeb Semjen seinakuulutust, kuna ta piit-
sawarrega tähtesti mõõda lobab. Ta otsaesine hülgas ja
ta luuevarukas käis wahetewahel üle nina.

„Küll on aga raske . . .“ ütles Semjen ja katsus edasi
lugeda, iga sõna peal peatades.

„ . . . Maailma ja ta eeslinnade champion, Peria-Bob-
ruiski Põwi ja Krokodili ordu kawaler, Egiptuse kuningas
Sardanapali õue atlet. Maadleja, kes läbisidul läbi Euroopa
ja Aasia siin kolmeks päewaks peatas, kutsus austatud publi-
kumist kedagi Wene-Schweitsi maadlusele wälja. Wõitjale
annab maadleja 100 rubla.“

Semjen tegi suu lahti.

„Küll on aga mees! Krokodil ja läbi terve Eurapa . . .
kas leiab mõne rumala, kes temaga katsumis wõidelda.“

See oli ta aga rinnukas mees. Jalad, kui elewandit
— selg oli tubli ja sõdis kerge waewaga 25 puuda ülewal
hoida, ja käed . . .

Mis tätest rääkida? Ei Kaseküläs, kus Semjen elas,
ei Saamaküläs, ei Kuuse- ega Männaküläs ei olnud tema
farnast meest. Kõdit tundsid ta täsi ja hoidsid end.

Semjen ei olnud meesil, kuid mõni kord armastas ta
siiski jõudu proowida.

„Nu, lapsed, kes tahab konta murda?“

Mõned tulid. Isegi kaskad olid temast kuulnud ja tulid
teda vaatama. Kuid waewalt wõis ta peale hatata, kui ju
kõdit kiskama hakkawad — oota.

Wurrab kui kolmikümmeend karu.

Ei ole ime, kui ta ka „Egiptuse idu meesi“ näha tahtis.
Mees mõtles ja mõles, astus putka juurde, mille peale
oli kirjutatud „Piletikasja“ ja koputas oma mustade sõr-
medega atna peale.

„Kui palju maksab krokodili vaatamine?“

„Kats*ümmeend kopikait galleriilt.“

„Waata, kuhu ma weel ei saa.“

Semjen tõi niisu linna, kuid mis*ugune lollpea sõidab
koju, ilma et hobust sõbdaks. Ja kui naine wirtsseb, nõh, ta
on ilka wirtsenud. Waite, kuid kihwtine. Kui kaega ei ulata,
wistab saapaga. Teab, et mees kardab ja waitib.

Kui pileet käes oli, jõudis Semjen linnawahi ja tuletõr-
juja juhatusel ilujaste galleriile.

Prantsuse lastekraawides.

Seal oli juba palju publikumi, kes aina küsisid ja hüüdsid — alake!

Natuke tuli oodata ja siis tuli lõik, kuis lord ja kohus. Kihutasid naisratsanikud — ühel jalal, nali nalsaks — kuidas nad juba küll oskasid, — tola tegi wigurid, koveratefjed tantšisid ja keegi sakslane näitas õpetatud figa.

Love.

Semjen aga tahtis maadlejat näha.

Kuid see tuli kolmandamas osas.

Trumm tahtis kärke peaaegu lõhleda, — pafunad här-gasid, nagu hullud koerad, ja viiulid — kinnusid just nagu pörsjad.

Siis waitis ja astus wälja — peaaegu alasti inimene, ainult wäike punane lapite ümber ja aurahad rinnas.

„See ta nüüd ongi?“ ütles keegi Semjeni naabriteft

„Ta ise“

„Ei ole wiga — natuke lõhn.“

Maailma ja ta eeslinnade champion luges oma teenused illes ja näitas oma musliid.

Lõstis raskusi. Siiglasuuri raskusi.

Siiski ei olnud krokodil jugugi krokodili jarnane, sest Semjen oli neid pistidel näinud.

Nüüd hakkas mees wastaseid wälja kutsuma.

„Igaüks, kes minust jagu saab, saab 100 rubla. Siin nad on. Panen lauale . . . Kas keegi soovib.“

Kedagi ei olnud. Kõik waitisid.

Semjeni sõda wõidiseb, nagu naise keel ja kõrwades sumises ainult:

„Katsu katsu . . .“

„Ta ei jõdnud wastu panna ja hüüdis:

„Kas talumehed ta?“

„Mis?“ küsis jõumees.

„Seal on kirjutatud austatud publikumist, kuid kas ta talumehed wõiwad, seda ei tea.“

Seletati, et wõiwad.

„Tähendab, ta mina wõin.“

„Sulge arenasse.“

Publikumi naerulagina all wiis teener Semjeni arenasse.

Gull on nii publikumi ette astuda, kuisi soow, krokodiliga wõidelda, ihaks oli kaswanud.

„Olge terwitatud!“ terwitas Semjen jõumeest.

See aga waatles tema suurt tehaehitust ja koputas tale õlale.

„Tahate wõidelda?“

„Jah. Kuid kuidas soowite?“

„Wene-Schweitsi.“

„Aga kas pooltasufatas wõib?“

„Wõtte maha.“

„Kuid wõib olla ei sega ühtegi.“

„Üteldi, et ei wõi.“

Semjen wiidi kulliside taha, kus tale trikooselga lõmbamisels anti.

Kuid asi on täbar. Semjen on ju ristiinimene, kuidas wõib ta peaaegu ihualasti rahwa ette astuda.

Lõpuks on tal ometi trikooselga wiisi seljas.

„Kuid kas ei kao mu pooltasufatas kuidagi ära?“

„Urge kartke, minge arenasse.“

Publikum oli nagu meelest ära. Rihas ja kisas ning mürras leppidega:

„Bra—a—a—w—o!“

Kuulbusid üstisid tähendused:

„Täieline Herkules.“

„Sumaliku tehaehitusega.“

Kuid Semjen mõtles:

„Maerawad. Mii ongi tarwis. Ära roni sinna, kus sind tarwis ei ole.“

Keegi isand seletas tale lõik wõttes ära ja wiliatas.

Wõitlejad kahmasid üksteisest kinni. Esmese haaramisega raputas jõumees Semjeni nii et ta peaaegu ümber oleks kukkunud.

„Kaunis hästi wõitleb . . .“

Teine wõtte oli nõrgem.

„Heida maha, mis ja muidu seisab!“ julgustas ennast Semjen, kelles jõumeheweri woolama hakkas.

„Oh! . . .“

Jõumees langes küljeli. Semjen kaotas tasakaalu ja langes ta kõrwale maha.

„Mõlemad tõusid ühel ajal üles.“

„Weel lord!“

Champion nägi, et wastane tubli oli, kes isegi ta kar-detawaid wõtteid ei kartnud.

Ta hakkas Semjeni mängitama, et parajat filmapilku waritseda.

„Oh! . . .“

Semjen tundis jalas äkilist walu.

„Mis ja küsib?“ üteldi ju „jalast ei tohi kinni haarata . . .“

„Oh!“ teine jalg.

„Ah, fina Persia krokodil,“ ütles Semjen wihaselt.

Sellega heidab ta jõumehe üle pea.

Jõumees kukkus, nagu pall maha.

„Seifa, tuhu ja pääsed!“

Semjen sai jõumehe kätte ja pigistas ta wastu wai-pa.

Jõumees katsus küll käest ära lipata — hammustas isegi kätt, kuid ei aidanud.

Semjen pigistas teda ja küsis ainult aeg-ajalt:

„Weel, wõi on küllalt?“

Külakangelase tugewad kallistused läksid lõpuks fiiski liiale.

Publikum waatas huwitufega pealt.

„Küllalt!“ hüüdis jõumees.

„Olets ennem ütelnud. Oled palju kannataa saanud,“ lausub mees kaastundmusega.

Kuid jõumees kargas ruttu kallale ja hammustas kõrwa.

„Mis eest?“

Semjen wihastas. Kuid jõumees kadus kulliside taha.

Publikum tormas arenasse. Kõik hurjutasid direktori.

„Säbematus, jultumus, kurat teab mis!!!“

Direktor nihtus aga wäljakäigu poole ja seletas, et Semjen olla waleste wõidelnud.

„Kuid kustuda, on see õige? . . .“

Semjen seisis kohmetanult rahwahulga keskel. Ta ei saanud millegistki aru.

"Kes sellest niitid aru saab."
 "La tõstis käe illes.
 "Saja, taja, ta tahab rääkida!"
 "Publikum jäi wait.
 "Lubage läbi minna, wõib olla,
 on mu kasul lõppude lõpuks kadunud."
 "Publikum hülgas, nagu oleks
 liwa katuseft jadanud:
 "Ho—ho—ho—ho!"
 "Ha—ha—ha—ha!"
 "Seener tuli Semjeni juurde ja
 sofstas talc kõrwa:
 "Poolkasut on minu käes. Läh-
 me — tõmba selga ja pista minema,
 muidu lähed asi weel halvaste."
 Semjen rõdmustas. Väts, pani
 riidesse ja lippas läbi talli uulitsale.
 Ja sealt jooksjuga sõi rapoodi.
 Saja rubla peale ei mõtelnudki.
 Tänu sellelegi eest, et poolkasut
 alles oli.
 Ja kui ta hobuse ette rakendas,
 sofstasid ta huuled:
 "Wõtku mind maa oma hõlma,
 kui ma weel korra tsirkusesse lähen."
 Wene teeleft —r.

Asumaade wäed marssiwad linnast läbi.

Riwiisjõe koer.

Manchesterisje, Inglise suurde
 wabritulinna, weetatse igapäew ka-
 nali mööda sõetaewandustest lahtiste
 praamibega määratul hulgal riwiisjaja.
 Ühe nende kanali ääres elas mõne
 aasta eest keegi aednik Jeremias
 Cool oma naise ja kahe pojaaga.
 Peale selle oli tal weel üks õige suur,
 tokerdannud karwaga inetu koer, selle
 ta „Bobby“ nimeks oli pannud, ja
 teda ta isearalikul põhjusel väga
 armastas.

Bobby oli nimelt harjunud kanali
 kalbale jooksema niipea kui sõepraa-
 mid raskete koormatega sealt pillamisi
 mööda liikusid, sagedaste mitu tükki
 üksteise järele, ja seda tuli päewa
 jooksul küll wiis, kuuskümmend torba
 ette. Siis hulgas ja haukus ta nii
 wihaselt ja kurjalt, et otse inetu ku-
 lala oli. Ja mitte ühte torba ei jätnud
 ta wahela, see oli temalnagu haigusel
 saanud. Mehed praamide peal pilbusid
 teda wäiksemate ja suuremate sõe-
 tätkidega, wahel kiwupärast, et teda
 weel rohkem ärritada, mis ka igatord kõigeparemine õnnes-
 tas, wõi ka selle nõuga, et teda waitima ja ära jooksema
 panna, mis neil alati nurja läks. Wahel andsid parwe-
 mehed riwiisjaja kui rahet koera peale, kes aga osawalt eest
 ära põigata mõistis, seda wihasemalt haukudes. Üdinaajal
 ja õhtul, kui praamisi näha ei olnud, ilmusid aedniku mõle-
 mad pojad korwide ja lottidega ja korjasid wirgalt kõik siin
 ja seal webelawad sõepangad ära. Sel kombel sai Jere-
 mias Cool kõigedawamal kombel oma tarwitufest riwiisjaja.
 Mitu head aastat wälkas see nõnda edasi. Siis aga
 jäi Bobby aegamisi wanaks, tangels ja poolpimedaks. Ta
 ei jõudnud enam nii wälebalt ja osawalt nagu ennemalt
 tema peale jadanute sõetätkide eest kõrwale põigata, ja nii
 juhtus ühel päewal, et üks suur sõepant trehwas ja temal
 pea purustas.

Jeremias Cool nuustis selle mehe wälja, kes nii taga-
 järjelast wiiskand, ja kaebas ta siis kohtusse, kauris suurt
 kahjutaju nõudes, tanna ta täpisealt selgels tegi, mis sugus-
 tel põhjustel koer temal nii kallihinnaline olnud.

Peale küpsed järilkaalumist aga lütkas kohtunik tema nõud-
 mise tagasi nende tõfiste sõnadega: „See on ainult hea, et
 asi nii tuli, sest et nüüd kiwiisjõe kauplejad enam teie koera
 läbi nii kawalal kombel tüsiata ei saa, nagu see seni aasta-
 telaua igapäew teie kasuks sündinud. Dieti olete teie ise
 koera omanikuwa karistufewäärt, kahjuks ei anna aga seadus
 käepidet teie wastutufese wõtmiseks, nii isearalikul on see kiwi-
 sje margus sündinud!“

Mustralt läts Jeremias Cool koju. Ta katfus pärast-
 poole üht teist koera selle kasuliku kiwiisjõe äri jaoks wälja
 õpetada; aga sellest ei olnud enam midagi kasu, mööbasõit-
 jad parwemehed naersid nüüd hauwaja koera lihtsalt wälja.

Cesti sõjamehe laulik.

Sind 15 kop.

Pealadu: „Seadus“ Tallinnas.

Johannes Ballo,
Nikolai w. 16. deff.
Austria wangi langenus.

Hugo Malmstein,
Sallinnast.
Segewas sõjaväes.

Leif Rigelot,
Kärdla k. Kõnne k.
Segewas sõjaväes.

Jüri Bonamar,
Kõnne k.
Segewas sõjaväes.

Jakob Bonamar,
Kõnne k.
Teated puuduvad.

Josef Piibemann,
Kõnne k.
Sõjaväel.

Albert Sepmann,
Kõnne k.
Segewas sõjaväes.

Aleksander Niiholm,
Kõnne k.
Sõjaväel.

Richard Lilhein,
Kõnne k.
Sõjaväel.

Johannes Antton,
Kõnne k. Kodus
terwist parandamas.

Seal, kus ainult sõjariistadel hääleõigus on.

Wootele Meeskäpp.

XVIII.

Ennestanud maakuulamine, mille eest mind Georgi III astme risti saamisest ette pandi.

Järgmisel õhtul, kui maakuulamise läksime, nägime umbes 30 sammu eemal, tase pödsastitu ääres tatslast istuwat ja raketisi õhtu lastwat. Meie olime kahelele, ja ma ütlesin teisele:

"Lähme, wõtame tal kraest kinni ja tassime siia, omade poole."

Ligemale roomates, kuulsime sealtpoolt jutukõminat. Näid pidime oma kawatjuse jätna. Meid wõis seal wahest kümmeond olla, kuna meie kahelele olime. Ma otjustasin ligemale minna ja kuulata, mis nad räägivad. See läks mul ta korda. Laetud granati käes hoides, sain ma pilka, niistes rohust neile kuni kümme sammu lauguseni lähineda. Ja ma kuulsin hurwitawa teate. Üks nendest ütles teisele Salla keeles:

"Homme on meil raske päew, läst on antud hommiku kell kolme ajal terwel liinil peale tungida."

Min räämus seda teadet kuuldes, ma ei tarwitnudki oma pommi. Roomasin tagasi ja andsin oma ülemusele asjaloo teada. Kohe seati wastuwõtmiseks kõik walmis ja anti telefoni teel teada.

Kümme minutit nelja peal hakkasid tatslased peale tungima. Meie lõime nende pealetungimise kerge waewaga tagasi. Tatslased olid selle wastuwõtmise üle nii kofkunud, et meil korda läks kerge waewaga neid nende kaewikutest

wälja ajada. See teade loeti tähtsaks, mind pandi III astme Georgi risti saamisest ette, kuna liiniülem alampolkownik B. mulle omalt poolt weel 25 rubl. annetas.

See ei kestnud aga kaua. Juba järgmise päewa õhtul rõhusid tatslased nii raskest peale, et taganema pidime. Õhtu, kell 10 ajal, kui waenlase eelwäed ligenema hakkasid ja meie enam neile wastu panna ei suutnud, lubati meid staabi juurde minna. Nii siis saime 60 tunni järele jälle esimest kord korralikult süüa ja weidi puhata. See oli surru uni — waim ja keha puhkasiid.

24. juuli. Jkka terawamaks ja ägedamaks läks waenlase tuleandmine, ja itka sagedamalt ning tihedamalt sal-
kadena hakkasid nad peale tungima. Õhtu kell 10 ajal anti käst taganeda. Lipp, loormad ja suurtükid hakkasid liikuma. Bataljonid lahkusid pimedas õh tõttu kaewikutest hästi, kuna sekretid ja kümmeond meest igast roodust kaewikutesse jäeti, et waenlast kuni päikese tõusuni kinni pidada. Neile abits jaadeti ka meid.

Ümbrus oli palju suitsuga täidetud, kuna üfiktud tuleleegid pimeduses ja suitsu sees, nagu ahne metsalise keeled nup-
fasid. Majades, mis põlesid, paukusid käsi granatid ja pab-
runid, mida meie soldatid hoolimata sinna maha olid jät-
nud. Nendest oli aga nii palju kaju, et waenlane nende
raginat kuuldes wõikal õbl oma awangardesid meie kaewi-
kutesse tikurõitlusele ei usaldanud saata.

Meil oli käst waenlast kuni hommiku kinni pidada, et taganew wägi ennast umbes kümme wersta eemal lahin-
gujalale jaaks seada. Pinguldatud jübidusel ja kaimel kor-
raldusel läks see meil ta ohwite toomisega korda. Kui
kaewikute asusin, uskusin ma, et sealt enam eluga ei pääse,
sest maastit, kuit meie taganema pidime, pögenemise tingi-
mistele wäga eitarw oli. Ka tuli meil umbes wiis wersta

Eduard Kinf,
Abelwast. Juulikuul
teadmata kadunud.

Josep Wolber,
Kotwene kr.
Sakfamaal wangis.

Ludwig Bouamar,
Kolgast.
Teadmata kadunud.

Ludwig Pittemann,
Kolga-kõnnust.
Sõjawäest wabastatud

Aleksander Intapööl,
Kolga-kõnnust.
Teadmata kadunud.

Julius Lillehol,
Kolga-kõnnust.
Tegewas sõjawäes.

Jaan Tarwast,
Kurtust.
Tegewas sõjawäes.

Jaan Metusala, Karula w.; Saretski,
Walgast; **Aleksander Sats,** Wiisandi kr. 3
Tegewas sõjawäes.

Jaan Kubjas,
Kotwast.
Tegewas sõjawäes.

kaewikutega paralleeljoones pahemale poole S. küla poole astuda, kust wasti tee paremale poole pööras. Nõhub aga waenlane seal ennast külasse, oleme meie kadunud. Ta wõib meid kõiti wangi wõtta. Ma tundsin, kõite seba järelekaaludes, tõsist hirmu. Üle hulga aja tundsin enesel külmawärinatid üle teha käima, ja linnu tiirul oleks siit lennata tahtnud.

Ugu läks aga wõrdlemisi hästi. Hommitu, kell nelja ja wiie wahel, nägime roomawaid waenlase awangardesid kolonned ja ribadena endi kaewikutele lähinemat. Kuulipritsi meil ei olnud, mispärast neid püstitulega üle kül-wastime ja ligemale jõudes käsi granatidega wastu wõtsime.

Waenlane saatis uusi kolonnesi wälja, ja meie astusime wiimati kaewikust wälja, jooksi me läbi dreda metsa. Kui umbes poolwersta neist eemal wõsastitus olime, jõudis waenlane meie püskidest ja kuulipritsidest rahet jäwale saatma hakata. Nüüd olime meie aga juba niisuguses lauguses, kus tabada mitte hõlbus ei ole. Üksikud said edasiminetul haawatud, kuna teised jälle see aeg, kui haawatuid seoti, waenlasele kuulisi saatsid.

Umbes kell kuue ajal olime J. külas,

Süda tulus kiremine, rindu asus kergendatud tundmus, kui siit S. poole pöörsime, kuna siin lähedal olemates kaewikutes „B.“ pool waenlast kinni pidama jdi. Meie olime päästetud. W. mõisas, mis wäikie W. küla lähedal on, puhkajime. Ma täitjin oma supindu magusaga ja pauna walminud pirnidega. Teised tapsid umbes 50 kana, and ja parti ära, mis siia olid jäetud. Umbes paaritunnilise puhkamise jäwale, kui siin juba waenlase tshumadanid liig sagebalt maad hakkasid äestama, lahtusime meie, sea- ja lambakarja oma ees ajades. Umbes kolm wersta lõuna pool C. külas oli meie polgu staab, ja siia ajusime ka meie. (Järgneb.)

Õnn.

Wene kirjaniku A. J. Kuprin'i muinasjutt.

Keegi wägew kuningas küsis enese ette tuua kõik selle maa kuuletajad ja targad. Ja küsis neilt:

„Milles seisab õnn?“

„Selles,“ wastas ruttu esimene, „et ilka sinu näoläiget filmitseda ja igaweste tunda . . .“

„Torgate ta filmad peast wälja,“ ütles kuningas ükskõikelt. „Järgmine!“

„Õnn — on wõimus. Sa, kuningas, oled õnnelik!“ hüüdis teine.

Kuid kuningas wastas libeda naeratusega:

„Kuid ma olen haige ja ei jõua haigusest wabaneda. Kistuge ta ninasõõrmed puruks. Edasi!“

„Nikkuses!“ ütles järgmine kriiskawalt.

Kuid kuningas wastas:

„Ma olen rikas, kuid küsin, mis on õnn. On sul sellest küllalt, kui sulle ju pea suuruse tüki kulda annan?“

„Oh kuningas! . . .“

„Ma annan sulle. Kõitke ta pea külge ta pea suurune tükk kulda ja heitke see sant merde.“

Ja kuningas hüüdis ärewalt:

„Reljas!“

Seal roomas ta ette kõhu peal inimene, kes hilpudes oli ja kellel palawikulised filmad olid. See ütles:

„h wägewus! Ma tahan wähe! Olen nälgjas! Anna mulle süüa ja ma olen õnnelik ja kiidan su nime terwes maailmas.“

„Andke tale süüa,“ ütles kuningas. „Kui ta liigsöömisesse sureb, andke mulle teada.“

Ja tülid kats. Üks — tugew jõumees roosata ihuga ja madala ottaga. Ta ütles ohjel:

"Dnn on loomises."
"Kuid teine oli tahwatu, kõhn luuletaja, kelle paleedel pu-
nased täpid põlesid. Ja tema lausus:

"Dnn on terwisef."
"Kuningas naeratas pilkeliselt ja ütles:

"Kui ma teie osad wõiks ümber wahetada, siis paluksid
sina, luuletaja, juba kuu aja pärast jällegi luuleandi, ja
sina teine Serkulesti tugewust ning lippaksid arstide juurde,
et need sulle parfenemise pillid annaksid. Minge rahuga.
Kes on seal veel?"

"Sureslik!" ütles uhkest seitsmes, kelle rinda narriksid
ehtisid. "Dnn on mitteolemises!"

"Raiuge ta pea maha!" ütles walitseja laisalt.

"Kuningas, oh kuningas, anna armul . . ." fofistas
surmamõistetud ja läks walgemats kui narriksid öied. "Ma
ei tahtnud seda ütelda."

"Kuid kuningas löi wõsinult käega, aigutas ja ütles
lühidalt:

"Wiige ta ära. . . Raiuge ta pea maha. Kuninga sõna
on piisaw kui kiwi."

Tulid weel mitmed. Üks neist lausus ainult kaks sõna:

"Naisterahwa armastus! . . ."

"Süwa," ütles kuningas, "andke tale sada kõige ilusa-
mat naisterahwast ja neitsit. Kuid andke tale ka mürki. Ja
kui aeg täis on — ütlege mulle: sest ma tahan ta surnu-
teha näha."

Ja keegi teine ütles:

"Dnn on see, kui igati mu täsku filmapillikselt
täidaks."

"Aga mis sa praegu soowid?" küsis kuningas sala-
kawalalt.

"Mina?"

"Jah, sina."

"Kuningas . . ." küsimus tuli ootamata.

"Matte ta elusalt maha. Dn weel keegi tark? Ronoh.
Tule aga lähemale . . . Wõib olla, tead sina, mis on dnn?"

Tark aga — seft ta oli tõeste tark — lausus:

"Dnn on inimese mõtte iluduses."

Kuninga filmaripmed wärisesid, ja ta hüüdis wihaselt:

"Alha! Inimese mõte! Mis on inimese mõte?"

"Kuid tark — seft ta oli tõeste tark — naeratas ainult
ja ei wastanud midagi."

Seal käs kis kuningas teda maalusesse wangikotta hei-
ta, kuhu ei pääsenud ainusti walguseleir ega mingi hääl
wähjast. Ja kui ta ette aasta pärast toodi tudisew wanate,
kes pimedats ja poolkurdiks oli jäänud, küsis kuningas:

"Mis? Ra nüüdi oled sa õnnelik?"

Tark wastas rahulikult:

"Jah, mina olen õnnelik. Kui ma wangikojas istusin,
olin kuningas, rikas, armastaja ja täie kõhuga, näljas, —
kõik olin mõtte läbi."

"Kuid mis on mõte?" hüüdis kuningas rahutult.

"See, et ma su wite minuti pärast ülles poon ja su neetud
nätku sülitän! Kas rahustab sind sarnane mõte? Kus on
siis su mõtted?"

Tark aga wastas rahulikult, seft ta oli tõeste tark:

"Nimal! Mõte on suremata."

— r.

Leskede lipp.

Sumatra saarel on ijeärakil pruun, et tuul selle üle
otustab, kui laua naine, kes oma mehe kaotanud, leif peab
olema. Kõhe peale mehe surma seab naine oma onni wõdi
maja ette pifa lipuwarba püsti ja tõmbab selle latwa
lipu, mis lustilikult tuule käes lehwiw. Nii laua kui lipp
wigastamataks jääb, ei tohi leif onnist lahkuda, peab lei-
nariietesse jääma ja oma mehe surma kurtma. Niipea
aga kui tuul lippu wigastab, täki ta küllest ära rebib wõdi
ta lõhti kivistab, on lefel digus leinariideid maha panna
ja esimehale paremale, kes teda kosima tuleb, mehele minna,
kui see temale kudagi meeldib. Suur torm on siis Sumatra
lekedele meelepäraliselt külaliskes, ijeäraniis neile, kellel
meheie minemise mõtted on ja waljudest leina eeskirjades
wabastatud tahawad olla.

Mõnda Türgi rahwa elust.

Türklased tulid 15. aastajal Aasiast, wõtsid 1548.
aastal Konstantinopoli ära, millele Stambul nimelis panid,
ja ahmisd terwe Balkani poolsaare: Greetamaa, Bulgaria,
Serbia ja teised slaawlaste maad oma käpa alla. Nad tükkisid
Ungari ja Austria kallale ja tungisid isegi kuni Wieni. Kuid
aja jookkul kaotasid türklased oma wägewuse, ja mitmed ära-
wõidetud maad nihkusid weriste wästuhakkamiste tagajärjel
ülsteise järele nende wõimu alt ära. Praeguset ajal on türk-
lastel Europas kõigest wäike osa maad ühes Konstantino-
poliga.

Niigipea, kes Türgimaa üle walitseb, kannab sultani
eht p a b i s h a h i nime. Walitsuse eesolgas seisawad s u r -
w e s i r (ilmalik walitseja) ja s h e i h - u l - i s l a m — wai-
muliku walitsuse ehitaja. Wiimane on isegi weel wägewam
mees, kui suurwesir. Ta on ulemate — korani seletajate,
hariduse wastaste ja Türgi mustafaja pea, ja tal on suur
mõju terwe riigi ja isegi sultani pe le. Sultan ja sheih-ul-
islam ripuwad ülsteisest selles mõttes ära, et kuigi sultan
sheih-ul-islami ametist lahti wõib lasta, siis jalle sultani
enese troonilt heitmiseks sheih-ul-islami nõusolekut tarwis
läheb. Wiimasele on isegi digus määrust wälja anda, et
walitsew sultan sel wõdi teisel põhjusel ametist tagandada
tuleb. Nende kahe järele on järgmiseks tähtsaks isikuts riikis
s u r w e s i r. Tema all on kõik ministrid, kes, kahjuts,
ainult selle eest hoolitsewad, et riigi kulul nii ruttu kui
wähegi wõimalik rikkats saada. Nende eestuju järele teewad
ta alamad ametnikud, ja nii põhjened terwe Türgi admini-
stratsioon altkäe maksu wõtmise, omakasu püüdmise, nõõrimise ja
kõikfugu muude seadusewastastuste peal. Mõnda aastat on
Türgimaa la küll juba oma rahwaestitajate logu, aga see ei ole
seni weel paremat korda luua saanud, nii nagu see mujalgi
maadel, kahjuts, noore parlamentlise korraga on. Ja kauge-
tes maakondades, seal lähewad ametnikkude kuriteod isegi nii
kaugele, et see sagedaste mäsufu wälja kutsuh. Kuna siis rahwas
ikka enesega mängida lasseb, olgugi ta ka türlane. Maakon-
nas on p a s h a, s. o. maakonna kuberner, piiramata walit-
seja elanikkude elu ja waranduse üle, järelikult, wõib nendest
karistust kartmata kõik mahla wälja pigistada. Niigiteenis-
tusesse ei nimetata ametnikka sugui wäärtuse ja hariduse
järele, waid iga ülem kutsuh itta oma tutawale sooja koha
mureseada, nii nagu see, õnnetuleks, pahatihti ka mujal sin
laia ilma peal sünnib. Et ole sellepärast ime, et Türgi asjad
halwad on: rahwas on waeufes, wilelufes ja maksude
koorm muutub iga aastaga raskemaks, paljud maksuh jääwadki
wõlgu, kuigi neid ustumata waljufega sise nõutakse. Türgi
riigi wõlad kaswawad iga aastaga, määratud summast
nõuab sultanitoja ülewalpidamine, siis weel rohkearwulise
ametnikkude karja palgad, sõjawäe toitmine ja warustamine
j. n. e.

Ühe sõnaga, Türgi riik seisib enne suurt Europa sõda
juba maksuõuetuse äärel. Raubandus wenis laisalt ja ei
toonud riigile suurt midagi sise, tööstus oli hinge waatu-
mas. Türgimaa oma tööstuse seadused kadusid Saksamaa
omade ees, kes terwe Türgimaa oma kaubaga üle ujutas.
Minult mõõgad olid türlatel weel omatehtud. Mõõgateradel
hülilgasid Türgi pealkirjad: "Üks on Sumal Allah ja Muhame-
med Tema prohwet!" Kuna mõõga käepide kallistiwõdega,
elewandiluga, kullaga j. n. e. launistatud oli. —

Ufu poolest on türklased muhamedlased, s. o. peawad
seda ustu pühaks, mis neile nende prohwet Muhamed, kes
VII. aastajal p. Kr. s. elas, kuulutas. Muhamedi usu järele
on Sumal üksainus Allah, ja kõik tema õpetused on ilhe
raamatuse kogutud, mida koraniis nimetatakse. Oma ustu
nimetawad muhamedlased i s l a m'iks, mis „alandusi" tähen-
dab. Türklased usuwad iga korani sõna, kardawad selle
wastu ekkida, wannuwad korani nimele ja launistawad hariliku
jutuajamise puhul oma lauseid koranist wõetud ütelistega.
Ufuwendadega (sin muhamedlastega) läbb koran armastufega
helduse, ofawõtmisega ümber käia, kuid wõdrausuliste wastu
on lubatud pettus ja wägitwaid ja kõikfugu ütlekohus. Räs-
kinud ju ka Muhamed ise oma õpetust — islami — „tule
ja mõõgaga" laialt laotada.

Islam lubab palju naisa pidada, ja sellepärast võtavad muhamedlased omale nii palju naisa, kui üleval pidada jõuab. Ülepea vaadatakse Türgimaal naisterahwa, kui naisorja peale; tema elul ei ole midagi ühist meesterahwa eluga tal ei ole mingit hääleõigust mingisuguses asjas (turjad teele teavab siiski rääkida et mitmel pool „tuhhalabida walitus“ ometi üsna wali olewat) ja türlase maja on alati tahels jaoks jaotatud: ühes elab isa oma täiskaswanud poegade ja meesteinijatega, teises — naisterahwad wäiteste lastega ja naisteinijatega.

Ritastel ja suurest soost türlastel on kuulus harem, s. o. maja täis naisa ja naisorje. Türgi naisterahwad ei tohi ühelegi wõõrale meesterahwale katmata nägu näidata, ja sellepärast käiwad nad Türgimaal linnade uulitfel kaetud nägudega, ainult kitsas pilu filmade jaoks on lahti. Arwaadaw, et naisterahwad niisuguse linnise haremiele juures peaaegu täielikult harimatusesse jääwad.

Poiste, s. o. meesterahwaste, lugu on aga teine selle tõttu, et Muhamed nõudis, et kõik tema järgijad korani tunneltid. Sellepärast on Türgimaale palju algkooli asutatud. Siin õpetatakse poisa Türgi ja Arabia keeli lugema, ja kui nad juba wähe weerida oskawad, peawad nad peatikka koranist pähe õppima. Sellega algab ja lõpeb ka terwe haridus, mida imamid (Tatari keeli: mullad), s. o. preeftrid, annawad. Kuna need imamid ise ka harimatad on, siis ei wõi laste waimlusest ja kõlbusest kaswatusel juttugi olla. On poistid 12—13-aastaselt algkooli lõpetanud, panewad wanemad need, kellest „asja“ loodawad saawat, rishdie se, s. o. Türgi kooli, kus ka rehendumist ja pisut maadeteadust õpetatakse; peaaesjalikult aga täiendawad nad endid sealgi korani tundmises, s. o. nad peawad teadma, misugusel leheküljel ja mitmendal real seisab koranis see wõi teine salm. Wäga wähesed poistest, kes 16—17-aastaselt rishdie lõpetanud, astuwad sealte edasi medresse se, s. o. ülikooli, mille kaswandikka softa deks kutjutakse. Nad õpiwad loogikat, mõtetarust, seadusi. Ja kõik neid teadmisi õpiwad nad koranist, mille prohwet Muhamed rohkem kui tuhanda aasta eest kolku seadnud. Seit koran sisaldab eneses muhamedlaste arwamise järele kõiki teadmisi, rohkem aga teada, kui koranis leidub, see on juba jumala arwalgamine. Näituseks kästis omal ajal kuulus Arabia kalif Omar, kui Aleksandria linna ära oli wõtnud, kus suured raamatukogud wäga hinnaliste käsitajadega leibusid, kõik need maha põletada, wõeldes: „kui nad endis seda sisaldawad, mis koranis on, siis ei ole neid tarwis, leidub nendes aga seda, mis koranis ei ole siis on nad kahjulikud,“ järelikult tulewad igal juhtumisel ära häwitada.

Medressest wälja astudes wõib noormees kooliõpetaja, kaadi (kohtuniku) koha saada, wõi ulema aukraadis riigiteenistusesse astuda.

Peale selle on uuemal ajal muidugi mitmed erakoolid tekkinud, kuid europlaste meelest on haridus, mis nendes omandatakse, siiski weel liiga puudulik.

Ja ega hariduse puudumine Türgimaal teadagi edasi jõudmast takista. On noormees nupukas, wõib ta omale igal wiisil üsna kergeste leiba teenida ja isegi head sisetulekut saada, näit arstina. Türgimaal ei nõuta arsti käest sugugi diplomi. Waja ainult kuulutada, et suur prohwet Muhamed temale unes ilmunud ja öelnud: „sa oled Allahi poolt määratud inimeste walusi wähendama,“ ja türlased hakkawad tema ees kumardama, wõeldes: „Allah on suur! tema läes on kõik wõimalik.“ Ring hakkawad tema juures arstimas käima, olgu see, kes ennast arstiks kuulutas, ka teadmis enne olnud, kas puuwilja miihija wõi kohwimaja teenija. Kõige sagedamine on arstideks imamid, derwishid (mungad), selle poole mehed, arstiahi järele pööravad, kuna aga naisa jälle ämmaemandad kõigist haigustest arstiwad. Pealegi on türlased kanged ebausklikud, ifegi kõrgemate seifuste ehitajad, nii et arstimine üsna hõlbub on. Nad peawad unenägust, kõiktugu märkisi ja ettefulutusi wäga tähtsatets, ufuwad, et sellel wõi teisel „paha film“ on j. n. e.

Ona ifeloomulikud töu jooned on türlased enamaste juba ära kaotanud, sest et naabritega alalisi sõdasi pidades, endi haremiteesse sealt naisa ja naisorjast (obalistast),

Sõjawangide piinamine Türgimaal.

tõid, järestulew sugu nii siis juba segawereliseks muutus. Praeguse aja türlased Europa osas, need on: greeklaste, armenlaste, rumenlaste, iherkefide, serblaste j. n. e. segu. Wõib olla osalt sellepärastki on Europa türlased niiid üleüldiselt ilus, tugewa kaswuga rahwas, aufate näo oontega mustade juuste ja filmadega.

Türgi ifeloomu joonteks on aujus äriasjus, lahtus wõõraste wastuwõtmisel, wahwus, ifearanis, kui asi usu — islami — kaitsmisesse puutub. Muuusuliste wastu ulatab sõjakus waljuse poolest fanatismuse ni, s. o. selle kindla usuni, et wõitluses usu pärast muuusulistega wõib ja peab taltutamata wihane, metsik olema: riisuma, rööwima, põletama, oma ohwrid tapma ja piinama, ja ka mitte ifeoma elu eest hoolima. Usk saatuse siise — fatalismus, on türlase elu juhtnõõrits. Sündigu mis tahes, tehtu türlane ise mis tahes, kõik mis tuleb, on Allahi poolt ette määratud, sealt ükski ei pääse, ükski ei wõi oma saatust ife muuta. On saatust määratud piisituuli läbi surra, siis sured ka seda surma j. n. e.

Korani õpetuste arwustamist peetakse kuriteoks. Kõige-pühamaiks kohuseks peab iga türlane wähemast kord oma eluaja sees palwerändamist Meklasse, Muhamedi sünnipaika, ette wõtta ja seal suurt musta kaaba kiwi kumardada, mis taewaft olewat langunud.

Mekkas käimine on ülepea ka kõigetähtsamaks sündmuseks türlase elus.

—gis.

Waimuhaigete majas. „See haige № 12 siin läks õnnetu armastuse pärast peast segafeks, neiu, keda ta armastas, läks teisele.“

„Aga see № 13?“

„See läks sellepärast rumalaks, et selle neiu, keda № 12 meeletult armastas, naisfeks wõttis.“

Sea nõu. „Serra arst, ma olen ifirtuses kordebaleti tantsijanna ja tunnen, et hirmus paksuks hakkab minema. Andke mulle nõu, mis pean ma tegema?“

„Broowige laks kuub ainult selle palgaga läbi saada, mis ifirtuseft saate.“

Wälja pahwatas. |

Maja tütar: „Ah, herra Neumann, wäga röömustaw, et tulite! Aga kus on siis teie wend?“

Külaline: „Teie peate teda wabandama. Meil on äris nii palju tegemist, et ainult üks meist wõis tulla. Ja nii heitsime siis liisku, kes tulema pidi.“

Maja tütar: „Ah, ja teie wõitsite?“

Külaline: „Ei, mina kaotasin!“

Üks ainus plats.

Üks üliõpilane, kes elas lõbusalt,
Ei kirjutas ta käinud, ei palund Jumalalt
Ea armu paganatel, ei waestel pannud ta
Üht kopitufesti kufru, mis peaks kõik tegema.
Waid wiinapudel, neid ja pidud, pallid ka,
Need tegiwad tal röömu ja ihu-hingega
Ea nende küljes rippus, ehk õpetaja küll
Ea hinge kallal kippus, et päästa, mis on hull.
Kuid ei ta sellest hoolind, waid naeris pealegi.
Üks ööje aga ätist jäi haigeks raskesti.
Seal ütles tohter kurwalt: „ei aita abi siin,
Paar tunnikest weel kestab, siis otsas on ta piin.“
Ja waga perenaine seal nuttis ärdaste,
Läks ruttu abitooja piiskopi järele.
See wõttis ruttu piibit ja jooksis sedamaid
Et musta mantli nõõbidki kõik tal lahti jäid.
„Mu armas poeg, nüüd lahku ju hing su ihu seest
Ja warsti enam pole siin woodis seda meest,
Kes elas patuelu, kes põlgas piihadust,

Ei hoolind paganatest, ei tunnud halastust.
Kats korda aga nägin, et tulid kiriku —
Oh, kuis mu süda röömu siis tundis, paraku!
Ja jutluse ma seadisin siis kofku ka just nii,
Et taewas röömu tundwad see üle inglidki
Kui patune end pöörab see laia tee pealt
Ja kirjuse tuleb, et rahu leida sealt.
Kuid nagu mina lootsin, et alandlikult sa
Nüüd istud pingi peale ja jutlust kuulad ka —
Ei otsinud su silmad seal armu ülewalt —
Seft ainult minu tüttart ja tahisid leida sealt.
Ja seda pidin mina pealt waatama, kui sa
Seal filmi pilgutafid mu waga tüttrega.
Ja teine kord, kui tulid, siis olin röömus ma,
Et jälle kord su hinge wõin puhtaks peseda.
Kuid, oh, mis tegid sina, sa patuorikas —
Kas kuulsid sa kui mina seal wihas pühamas
Sul itlesin, et põrgu need peawad minema,
Kes kiriku on tulnud ja jääwad magama?
Oh, armas hing, sa ärk'fid ju siis wast illesse,
Kui kuttur nina alla sul seati waitfeste
Ja hõbe tellutene, mis nii kui ingli heal,
Seal tuletetes meelde: „sa mõile waeste peal.“
Jah, ittle nüüd, kas andsid sa Jumalal siis au?
Kas hõbewalget pandsid sa kufru, seft see nõu
Dn püha, ja kes seda kord julgend teota,
Siis selle mehe keha saab põrgus põleta.
Ei hõbewalget pannud sa kufru, mis teeks head,
Waid naeratafid weidi ja nitutafid pead.
Oh, ittle nüüd, mis armu wõin ma sul paktuda!
Ei mitte muud, kui põrgu wõin aset walmista.
Sa oled seda teenind, siis sõida röömuga,
Seft seal on sinu kodu, su päris ifamaa.“ —
Nastaid on seft mõõdas palju,
Noormees aga elab weel,
Ea on terve, nii kui kalju
Ja ka röömus tema meel.
Noorepõlwe rumalufed
Teinud targaks mehaks ta
Ja ka kõik ta wallatufed
Ira piitnud kustuta.
Ühel suisel õhtu ajal, läheb jalutama ta
Ja kogemata trehwab ta piiskopiga,
See mõtleb, et näeb tonti ja „Iha meie“ ta
Loeb wärisewal häälel, siis hakkab küsima:
„Oh, ütlege, kas elus siis teie olete
Wõi mulla alka wilust, maa peale tulate?“
„Jah, armas õpetaja, siin tõeste olen ma;
Mis teha, kui sind kustil ei wastu wõeta!
Ma taewa ufte taga, seal küffin Peetrufelt
Et kas ehk ta üht paika wõiks juhutada sealt.
Üks ainus plats siin on weel, nii wastas Peetrus mul
Ja seda olen hoidnud ma järel ainult sul —
Kuid liiga wara tulid ja siia, armas wend,
Boofhada aastat wota, siis jälle nätta end.
Et ma kord tee peal olin, siis tuli meelde mul
Et õpetaja ütles: põrgus paras sul.
Ja põrgu ufte taga, seal wastas kuriwaim
Mu küsimise peale: „kas ma üht paika wõin siit leida omale?“
„Ei, armas hing, siin pole küll aset sinule!
Seft weel üks plats on alles ja seda hoiaime
Me teie wana tuttawa piiskopi-herrale.“

Wiskitene trips.

Sünnis kingituselks

Wankuwal troonil

ilus, põnew roman Italia wabastamise sõjast.

Sind 1 rbl.

Saada igas raamatukaupluses. Pealadu: „Teadus“ Tallinnas.

Loodusteadlane.

Rahemõttelit.

Bangaametnik Jõhwit arlas sel hommikul hiljemalt kui harilikult ja tal tuli meelde, et täna ta sünnipäew on, kuid see ei walmistanud temale kõigewähematti rõõmu.

Otse selle wastu, ta sattus wäga lolli seisurda mõtte juures, et ta niisugust tähtsat päewa tudagi pühitseba ei saa.

„Pagan wõtaks!“ mõttes ta pahaselt, „õhtul tulewad muidugi minu seltsimehed pangast. Aga mis ma teen? Ah, pagan wõtaks! Kohwiga neid wõõrustama hakata wõi? Selle eest saatsin nende käest terve eluaja wõtta! Eh, kui mõni tuttav loomaarst ometi oleks, selle käest saats rohusebeli wähemalt poletooibi piirituse peale aptegist. Wõi odetolonjet osta? Aga niisuguse toreduse jaoks ei jaitu mul raha!“

Ja waipa ille pea tõmmates, tahtis ta juba uueste magama jääda, et unesti oma häda unustada, kuid uksest lendas maruhoona sisse tema ametiwend Nähwits

„Chee! Ise sünnipäewa laps, ja weel woodis! No, kes seda enne on näinud!“ hüüdis ta, Jõhwit raputades, „noh, soowin sulle sünnipäewaks õnne, head pruudi õnne ja . . . Kippasin niisama minutiks sulle ütleva, et õhtul lõit meie omad sinu juurde tulewad. Muretse terve aptek walmis! Wõi muretsesid juba?“

„Kus, pagan, sa siin muretsesid!“ wastas Jõhwit tufaselt. „Hommikust saadik murrann pead, tudas piiritust saada, aga midagi ei osta wälja mõelda. Ega ma ometi rewolwriga ahwardades apteki wõi minna piiritust nõudma! Ja ta rewolwrit ei ole mul!“

„Eh, sa labakinnas! Aga ise weel sünnipäewa laps, piduperemees nii ütelda. Kas sa siis ainsa päästeabinõu oled unustanud — loodusteaduse? Elajate riigi? Eh, ja!“

„Mis puutub siia loodusteadus?“

„Jumala eest, sa oled rumalam kui wälja näed! Ja weel sünnipäewa laps! Kas tõeste loodusteadus sind ialgi pole huritanud? Noh, hea küll, mis sinuga teha! Piirituse jaoks sul kapital on?“

„Mii palju kui soowid. Kas wõi kuupalk!“

„Noh, siis on asi joones! Pane riidesse, ja lähme. Ainult wõimalikult tart nägu tee omale ette!“

Pooletunni pärast astusid nad õpeabinõude kauplusesse.

„E . . . ee . . . ütlege, olge head, teil on õpeabinõust?“ küsis Nähwits kaupmehelt.

„Dn. Mis te soowiksite?“

„Meie oleme kooliõpetajad gümnaasiumist. Minu seltsimees — Ladina keele õpetaja, mina aga — loodusteadlane. Direktor tegi melle kohuseteks siit õpeabinõusi loodusteaduse kabinetis jaoks osta . . . Kas teil . . . hm . . . hm . . . fisa-litka on?“

„Sisalikka? Kuitawatud?“

„Ei, piirituse sees.“

„Misugused fisaalikud lähetsid teil tarwis?“

„Needsamad . . . Kudas nad nüüd ladinakeelt on? Honoris causa, wist? Waat, waat, niisuguseid meil just waja on. Andke mulle neli purki. Aga ussa on teil? Andke meile see paks nastil . . . See teine ka weel sealt . . . Olge head, pakkige need purgid sisse. Pliiatfissi ja tinti oleks ka weel waja, aga nende järele tuleme homme. Kui palju makjab? Mafsa, sünnipäewa laps!“

Kui nad kauplusest wälja astusid, hüüdis Nähwits rõõmsalt: „Siin, wennas, on oma kolm-neli pooltoopi! Ja suhupiste kah! Braegusel toiduainete kriisil käiwad fisaalikud wäga hästi filmude pähe! Waat, mis tähendab loodusteadlane olla!“

XX W.

Meiu: „Teie arwate ehk, et ma liiga noor weel abieluse astumiseks olen?“

Peiu: „Oh, olge ikka, otse selle wastu!“

Muutuwad ajad. Mees me sinä dalatel: „Oh, awa oma meshuuled ja sofistat mulle kõrwa sisse, kus on küll maa peal õnnelikumad inimesed, kui meie!“

Kolm aastat hiljem: „Oh, tee mulle seda meelehead ja pea ometi natuke aegagi oma suu kinni!“

Ja weel kolm aastat hiljem: „Kas sa, k . . . Krõõt, pead juba oma lõuad!“ — or.

Seajädamlik peremees. Landsmann, wa' hea mees, oli omale paari nädala eest uue kõõgitiidruku wõtnud, aga juba nende wäheste päewadega oli see hulga taldrekuid, tirinaid, waasist j. n. e. ära lõhtunud. Seal littleb Landsmann ta ihel hommikul kohast lahti nende lahtete sõnadega: „Mu armas laps, see sünnib ainult sellepärast, et tõeste enam wõimalik ei ole teile töö d anda. Kõik, mis wähegi wõimalik, olete te juba latti pillanud!“

Kõigetõrgem wõim. Isand Depaleht, kes kodus kaunis tuhalabida walitsuse all seisab, läks lord Ulemiste järwele kala õngitsema. Seal tuli aga järwewaht ja küsis: „Tõhite te siis siin õngitsema?“

„Aga muidugi! Minu naine saatis mind ometi ise siia!“ — or.

Teadmata waenlane.

Wist juba kümnenadat lorda astun ma, enese selja taga reejalaste kringinat ja hobuse norstlamist luules, mafinkult tee kõrwale lumesse, hobusemeest mööda minna lastes. Min juba lootusegi taotanud, hobuse peale saada, sest minu küübimees on mulle teadmata põhjuse pärast vastu tulemata jätnud, kui korraga, jälle hobuse eest lumesse astudes, walju häält kuulen:

"Sei, hüppa peala!"

Uhe ropjuga olen ma suure walge hobuse taga kollaste küljepuudega saanis . . . seal alles näen, et mu kutsuja Anipere Jaan on, tuttav juba veel wanast heast ajast. Kuna ma lumiseid jalgu vastu saani küljepuid puhtaks püüan kloppida, nihutab ta ennast natuke edasi ja algab pärast teretamist:

"Näh, pergel, eks olegi ille — mina wahin ille ja wahin, — nä't mitte enne ei saand aru, kui just kõrwale sain . . . kust sa siis dige tuleb ja kuhu läheb?"

Seletan talle paari sõnaga oma apardust küübimehe wastutulemise asjas, ja pärin omalt poolt tema üle järele, — millest selgub, et teda juba sügisel solbatiks wõetud, juba lahingutes jõudnud kää, haawata saanud . . . täht aega Permi tubermanguse hospitalis leinud ja nüüd tahets kants kodu parandamiseks lastud. Kõsi olla praegugi veel künarnulist natuke kangerõdutu.

Pärin talt veel üht ja teist, kuid märkan korraga, et Jaan aegamööda ilka sõnaahtramaks ja tõsisemaks jääb, kuna ta wiimaks üsna waitib. Arwan ennast aru saama, et tal midagi südame peal on, millele ta aga, nagu üleüldise wäheste jutuga inimene, järsku awalbamise wõormi ei leia. Patun talle paberõssi, ja teen hoopis teist juttu ilma ja muust . . . ta wastab ühesilbiliselt ja nagu poolwastutahemist . . . wiimaks lütkab mütsi kullase, sülitab üle saani ääre, siis, poolnaljakalt üht silma kinni pigistades, waatab ta mulle otja ning pahwatab korraga:

"Aga sa ille wist hea morutäie rookida oleks saand, kui ja . . . ja sügise laadal oleks old!"

Seejalgune äkiline wäljahüpe üllatas mind üsna tugewaste, — ma jäin, suu ammuli lahti, talle otja waatama. Nähes, et ma sellest põrmugi aru ei saa, kirjast ruttu, endamisi:

"D'eks saand, jah, sügise laadal . . . nä't, teisel olid lööjadki juba walmis laubeldud!"

Müüd olen ma juba weidi toibuda jõudnud, — ta tõsine nägu ja asjalik toon ajasid mind wägise muigama.

"Kes see mu wihamees siis dige on?"

"Ara naera ühti, see on ille päris tõsi kohe . . ."

"Aga kelle poolt see nahatäis siis dige tulema pidi ja mis eest? . . ."

"Noh, nagu ise ei tia veel. Eks ille selle poolt, teba sa sinne Matsi panid, et tüdrukud tegiwad liiga . . .") Kus, poisil kohe hing täis, kohe tie mis tahad . . ."

"Mina . . . Matsi . . . mine dige teatuhu! . . ."

"Kuhugi ma'nd ei lähe. Ega minul nüüd sellega küll just asja olegi, aga . . ."

" . . . aga noh, ütsõid, kes selle prahti siis seal kohe jälle omaks wõttis? . . . ta mureline nägu ajab mind wägise, wastutahemist, naerma, — aga kartes Jaani haawata, sunnin ma ennast tõsiseks."

"Eks Antsu Jüri Erni ille. Kas ja siis kuuldi pole, misjalgune mahtra siin meie pool dige oli, — wõõrmünder oli ifegi papile taebamas käind, et tema poeg pandud Matsi, — aga noh, mis sie papp'gi sinna parata saab, lautanud aga wade läsi."

"Kuule jah," tõendasin ma külmawereliselt, "mis see papp'gi sinna parata sai. Aga millest see Erni siis järeldas, et see just tema kohta käis?"

"Mull mädand ille . . . kui just ninda kōid oligi puha, papp'ka just kohe sedawiiisil tantslist, et tüdrukud teba kohe kōid wāga armastawad . . . Muudku seda Kaaliku Lütü, seda wade meie pool ei ole, kust pergel, ja sene wõtsid,

— on küll, aga Kuusiku Lütü, senel pole wuel ei prillist, ei naist ja sie ei old sel pūhal oopis kirikusti . . ."

"Wahi lagunditeha, wōdi ei olud kirikusti, no kus tema siis kolas!" tõendasin ma endamisi osatawalt.

"Aga kust nad selle Matsi siis kätte saiwad, kas teie külasse siis mõni ka käis?"

Armatawaste paistab minu toon Jaanile natulene lahtlane olema, sest ta keeras korraga wilsti pead, waatab mulle terawalt otja ja wastab alles siis, kui näinud on, et ma endist wiisi tõsine olen.

"Eks minul käi ille . . . siis kirjutaja müüd wuel numbril wiisi. Ja kus sellega siis ille wuel pagana jaht oli. Minda kōida Alliku Lütü meil luges, — käis ühel laupa meil tia mida tehti raami ära toomas, — minda paniwad meie plitaga Allikule minema, ninda et sawad wälkustid. Ja siis en saand enne Matsi kätte, kui alles lõpunäbalal, kus käis ille pereest pere, kui mõni kroonu tibess. Aga noh, siis ka ku kätte sain, siis olid ka wade paljad narmed järel."

"Sooh, wōdi nii. Ja poisil siis sellepärast kohe hing haige?"

"Ja noh, kōida muudu, — kus terwe küla kōia täis, — teme ei tulid hulgal ajal enam tõdunkti ära. Dubas ille sinu enese ta Matsi panna ja hia nahatäie soowitaba . . . Terwel juwel saand teist nahagi, — siis laada ajal, — parajalt nädal enne minu araminemist sain tesega kōtku, — kutsus mind kõrwale, — enesel juba parajas paar pääl — ja ütleb, et — sie sinu tutaw täna ille nahatäie saab! . . ."

"Sooh, wōdi kohe nii. Kust, pagan, nad seda kõwaba siis tabasid?"

"Eks ille Augilt!" jättab Jaan. Minda neh! ütles et, tegin poistele Augil pooletoobi, lallis, kuramus, oli küll, aga noh, nahatäie ta ilka saama piab. Siis tieb hõlmad lahti ja näitab mulle püetaskust kantsitu wart, et "ku sa, kuramus, talle midagi enne ütlemä pia'si, siis saad ise ka! . . ."

"Erinde hullu, noh, kas sull siis ta hirm ei hakanud?"

"Mine, mädand," muigab Jaan poolhõbelisult, üle saanisjewa nina nuusates, "unimine prusfatas test dige on. Ega's ta selgest peast mulle ninda kōida oleks tõhtind, aga ku juba paar pääl on, siis ille kurastab. Tema, sus, nüüd ise küll mulle midagi teha oleks saand, ku nüüd nieb abimehed eht . . ."

"Dubas te' siis wiimaks saite?" pärin ma uudishimuliselt, see praht hakkab mind, lõputu, huwitama.

"Kōida saime . . . ütlesin talle, et sina, lagund, oled ju minu jaust wuel ille nõrgalene, sina ei saa ille wuel tütri-kõilegi wasta . . . ja tulis tulema, tia mida siis jōbrnud inimejega ille tieb. Tuhnisin kōid kohad läbi, aga ei sind, mädandust, old kusti. Ega's ma neid rüputaid nüüd ligi oleks la'st, oleks ma ju kätte saan'b . . . Wiimaks lein kōega, et ega su ille wist ei ole."

"Tānan wāga appitulemise eest, kui korra rikka naise wōtan, küll siis tasun," lausun ma ja patun talle paberõssi. "Kuramuse pihta, küll me neid kōhelest dige klobinud oleksime!"

"Tia mida'nd nüisteki wuel klobida oleks saan'b," sõnab Jaan alandlikult, "pärast kuulsin, olla paar Jōwi sulil old, laid korra nāu täis, tie tiab, kas siis enam midagi meeleski oli. Aga sie Erni, sie oleks taht ille küll . . . ja ta jätab sügawaste suitsu tõmmates, häkitselt lause pooleli. . . . "Arwab, et ta ise eht ilka külge oleks tulnud?"

tāندان mina. "Ei, mitte seda . . . aga . . . ta tõmbab jällegi suitsu ja jätab lause jällegi pooleli. Ma näen, et tal wist wuel midagi keelil kipitab, ja arwan paremaks wōbata, millal ta ise rāaktima hakkab. Ta nuuskab wuel kōrd nina, kōhatab paar kōrda, annab hobusele piitsa . . . siis kehatab ta ennaft paremine istuma, kōhatab jälle, jääb lākilāti paremine pähe . . ."

" . . . Kas tiab, kuule, kas tunned Sepiku Diiat! . . ."

"Nāu järele, muuduigi, ei tunne, näinud eht olen," wāsttan ma, wõimalikult ärsõidõiselt . . . nüüd näen selgeste, et Jaanil wuel midagi südame peal on. Tooni järele otsustades märkan, et ta mulle poolkogemata piika nime nimetas ja nüüd sellepärast ifeenepe peale weidi pahane on.

* Waata Meie Mats nr. 22 Jaanuar, 1915.

"Noh, ütksid, aga wat, asi on niisugune, et . . . lu ma kroonus olin, siis . . ." ega's sull nüüd seda tellegite rääkida malla . . ."

"Ole mõistlik, mis minul sellega asja on . . ."

" . . . Nooja, siis olin siin ühe omakilla plitaga kirja-wahetuses. Kirjutas mulle ille üsna tihti, mina temale ka . . . muidugi, liinil ei saan'd neid kirjasi alati digel ajal lätte, pärast, tu hospitalis olin, siis saatis ille üsna tihti. Nüüd tulen koju ja tuulen, et . . . aga noh, ütksid, ni-mest pole ju sull asja . . . nüüd ongi jälle niiste lugu, et ütksidmmlara wõttan'd lätte ja lugend kbit minu kirjab plitale ja plika omad minule, puha läbi," minu omad enne plitale lätte saamist, tema omad enne arasaatmist. Ja oleks ta, turamus, siis wuel läbi lugenud ja wait old, ei, kus ise wuel uhlustab plika ees, et wott, mitte üht kirja ja Jaanilt ilma minu läbilugemata lätte ei saa. Tall pidada seal ilka tohe tea kus mahatirjutaja ametis olema, Jumal tiab, kellega ta dige seal kottu mängib . . . Dypib "soojad sõnad" pähe ja siis muudtui aga äritab plikat. Keld tohe ise plitale, et "lu me wuel edaspidigi sõprad oleme, siis ma sulle eht wuel millagi ütlen, palju see mulle dige malsma lats . . ."

"Noh, aga kust sina seda siis wiimaks teada said, kas plika ise rääkis wdi?"

"Ei, plika oleks ise sellest sõnagi kuhtanud, tuulin juba kõrwalt. Eks kus tegijaid, seal nägijaid! . . ."

"Noh, eks taebage ta siis, lihtjalt, tohtusse, kui teate, kes ta on . . ."

"Lahme küll, miks ei tia . . . aga näe . . . ei taha seda lärmi ta ninda suurets teha . . . Ja plitale rääkis ta ilma tunnistajadeta, nelja silma all . . . ise lähengi warsti jälle ära, kes, pagan, sellega siis jahib eht . . . Wott, tu ja oleks dige Matsi pand, et wott, ninda nindagi, tu järele et jätta, siis Jaan tieb lärmi . . . aga eht aitab senestki . . . omakilla pois, ei taha just liiga laiale lasta . . . Tahte ille plikat omale, no sie jälle ei ole ndus.

"Ah soo, wdi nii!" wenitan ma arusaada, "wdi siis sellepärast rääkisidki mulle. Ei tea . . . ja wdi's ju ise sinna kirjutada, oma asi."

"Ninda neh," kõrdab Jaan, "ei mina ise sellega hakka-ma saa, lasse ille sina . . ."

"Ah soo . . . wdi siis nii, hm! . . . Ei tea . . ." we-nitan ma, paberõssi tõmmates . . .

"Ninda neh," tõendab Jaan endamisi . . .

Sellega on siis nüüd Jaanil au teatada, et kui see sõbati kirjawahetuse rewiderija oma abiliseaga oma musta ametit tohe järele ei jätta, siis Jaan tõstsemad abinõud tar-witusele wõtab, sest isik on tale hästi tuntud. Mis see tale lõpuks dieti malsma wõib minna, seda ei tea Jaan dieti, kuid arwame, et praegusel erakorralisel ajal mõni hea kuu wee-leiwa peal "sitimist" selle idmmlara uubishimu wai-gistamijels mitte wähe ei oleks. **Rublas.**

Wõltsitud kaup.

Pildikesed igapäewasest elust.

Pidu. — Tuhanded tuled, terwe meri walguft, hõlfi, naecu ja inimeste kogust. Majesteelikut astub läbi pidu-faali suurepäraline iludus . . . Raste tullatarwa juufepal-mil on keerdus kui madu, ainult suure waewaga tema wäike pea peale ära mahutatud — ja kisub oma raskusega seda peakest tagasi — eht see küll muidugi juba peaeagu liiga tullasse on aetud . . . Mõiduw-ilusad hambad säravad kui pärlid korallihulle wahelt — õrn puna, kui hommitune loit — katab põseft . . . Kaunilt wõlwitud rind troonib sipelga-peene talje kohal, paljad täed ja õlad on — walged, kui lumi, ainult unised märsluseta filmad — waatawad mustade kulmude alt poolwäsinult, janunewalt . . .

See ksil on wõltsitud ilu . . .

Bene soldat ja Erferumi pasha.

Ringlonna tohus. — Kohtulikmed waatawad igawalt ilksteije oisa ja tahaksid sülla. Prokurõri abiline, kes praegu 42 lehekülge süüdistawat tõnet ära wuristanud, joob wett kui part. Sabakunes adwokat wahib, kirjeldamata piin näol, lakke, taob oma rinnasse kuldnõõpide wastu, wehib ägedalt kättega ja pillab häälega, mis libe kui õlitatud, tohtunikkude südame peale mõjuda . . . Ja pifar, selge, palaw, suur pifar weereb pillamist tema tahwatut põste mõõda ja taob habemasse . . .

See on tõdise tundmuse wõltsimine.

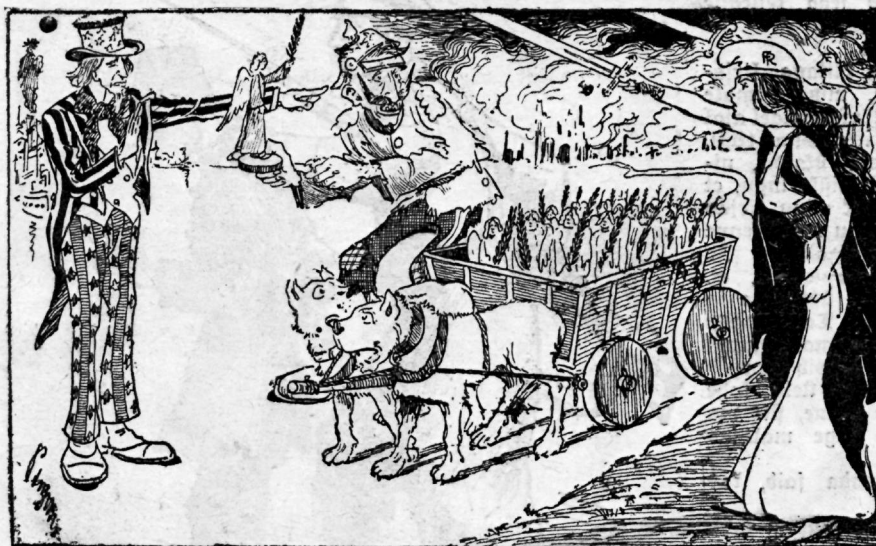
Hädawaewalt neljakümne aastaseks saanud neiuksse jalgade ees põlwitab, armastuseft janunedes, wanamees, kellel juba teine aastatõin selja taga — aga hing wuel sedawõrd noor, et wõõra raha nägemine teda ihalduseft wärisema paneb . . . Ta on hale, see wanamees . . . Ta juufsed on sedawõrd harwad, millewõrd harwad on paendumata naiste-rahwad. — Ei ole niisugused wandeid enam, millega ta juba neiuks oma armastust polets kinnitanud . . . Priifantidest säraw ja roheta, lewadel aidast toodud kortsulise talweduna näoga neiu aga on täis õndsust — naeratab oma laia suuga, kust wälja wahiwad kõigest kolm-neli poolpuru hammast.

See on wõltsitud armastus.

Str.

Rasulik elutufe. Tulewane inshener: "Ei, wennas, minu elutufe on märtsa kaulikutim. Juba lihtja silla ehitamise pealt teenin ma . . ."

Tulewane adwokat: "Tähja kah! Ehitad silla, teenid 50—60 tuhat, minule aga annad 30—40 tuhat, et ma sind tohtu ees kaitsetin . . ."

Saksa juut oma rahuinglite kaubaga Amerikas.

Armas ja hale lugu ühest furnust.

Suri üks Wene kodanik. Eluaja oli ta patu-elu elanud, ei ülemust austanud ega paastusi pidanud, oli liiatasuvõitja ja waras olnud, ning sattus sellepärast otse põrgusse.

Põrgus otjustasid sarwitud temast kõit mahla wälja pigistada ja ta õhuflets nagu wihalehe liisuda.

Aga Wene kodanik itshitab naerda. „Lollid olete,“ hiritab, „aga ise veel sarwitub, — ma sain ju wiimastel ajal kõiksugu „sabades“ palju rohkem pigistada, kui siin teie raudpressi wahel.“

Panid sarwitub ta katlasse keewa wee sisse. Waewalt filmas Wene kodanik kasehulgust, kui rõdnu pärast pisarad filmi tulid. „Oh, saan ma wiimaks ometi ennaft soendada, kilmata korteris külmetasin ennaft talwe jookkul juba kringlits.“

Nähes, et Wene kodanikust kudagi jagu ei saa, hattasid sarwitub tale jula tina kõrisse walama. Walasid, walasid... Wene kodanik aga hiritab: „Lollid, maa peal jōin ma ju igapäew põletespõiritust, terwelt poolteist aastat!“

Wiimaks hattasid sarwitub temal nahta niilgima. Sema aga naerab laginal: „Kõttistate ainult, ja muud midagi! Maa peal tõmbasid mul lihunitud, majaanikut, pagari — kolm nahta korraga seljast.“

Sarwitub jäid mõtlema, mis temaga teha. Mõtlesid, mõtlesid... ja otjustasid wiimaks teda jälle maa peale tagasi lasta.

Lastsid!

Paari päewa pärast aga seisid Wene kodanik jälle põrguwärawa taga ja nurus: „Laste mind, Peltsefubi nimel, sisse. Maa peal sain ma selle lahe päewaga juba küllalt piina tunda.“

Aga sarwitub ei lastnud.

Sis lõpetas Wene kodanik oma elu põrguwärawate all enesetappimisega!

Kellele peajud on antud, see mõtelgu veel kord selle loo üle järele.

R. Satir.

Meie Matsi järgmine (79.) sõjanummer ilmub 20. weebruari.

Laenuaamatu logus. Teenija: „Meie preili kästis mind üht ilusat romani temale lugemiseks wiia.“

„Selli: Jah, aga mis armastab teie preili?“

Teenija: „Ta armastab seda noort pristawi abilist Robergi.“

Soowimata seletus. Tõdelt Iija (halb matsja): „Kudas siis tänawu need ilikonnad õige tehtatse, kas Inglise wõi Prantsuse moodi?“

Rätsep: „Ma teen ainult puhta raha eest!“

Waene näitekirjanik. „Noh, õete, kudus sulle eilane näitemäng meeldis?“

„Suurepäraliselt! Minu kõrwal istus noor insener Siid, kes terwe õhtu läbi oma nallaajutudega lõbu tegi, ja siis — tead — proua Kaelind oli ühitse kleibiga ja labipaistwate sukkadega — mõle ometi, see pats manamoor — küll ma sain aga naerda!“

„Ja, ja... Aga näitemäng?“

„Sa Sumal, Klara, ära ometi nit ajast maha jäänud ole! Kes siis niilud teatrise näitemängu waatama läheb.“

Sõja jutt. „Sinu naise huuled on ütlemata ilusad.“
„Huuled? ei, wennas, tal ei ole huuled, waid kuulipildujad kõhe.“

„No jah! Ühe minuti jookkul wõib tema huultelt üle tuhanda sõimusõna wälja lennata.“

Kalli aja õhwer. Tule lahjul. „Tõhoo hullu! See herra tahab otse tulesse tormata!... Jät tal laps tulesse, wõi?“

„Ei, tahab lihtsalt paberossi otša ilma rahata tuld saa da Teate isegi ju, kui koletallid niilud tuletitud on.“

R. Satir.

„Meie Matsi“

teilmiste wastuwõtmine 1916.a. peale wältab ebasf.

Tellimise hind kättesaamisel aastas 5 r. 50 L,
6 kuu eest 3 r. 3 kuu eest 1 r. 60 L. Toime-
tusest ise ära wõies: aastas 4 r. 50 L, 6 kuu eest
2 r. 30 L, 3 kuu eest 1 r. 30 L. Ilmub iga laupäew.

Toimetus ja tallitus:

Tallinnas, Harju ja Riitliki wulitsa nurgal nr. 46/15,
„Teaduse“ raamatukaupluses.

E. A. S. Kirjanduse-haruseltsi toim. 16.

S. Prants

Cesti kaubalaewa-selts „Linda“.

Hind 50 kop.

Saada igas raamatukaupluses. Pealadu „Teabus“
Tallinnas.

N. B. Üksikute numrite ostjaid palume lahkest tõe panna, et neile ostmisel mõnda teist „Meie Matsi“ nime- ja kujulist lehte meie lehe asemel kätte ei pistetaks.